

УДК 94(477):378:37.014.24

В.С.Лозовий

Перспективні форми розвитку міжнародних зв'язків українських вищих навчальних закладів

У статті, в контексті процесів інтернаціоналізації вищої освіти, дано характеристику перспективних форм розвитку міжнародних зв'язків в освітній сфері. Зазначена необхідність мобільності освітніх послуг в умовах реформування системи вищої освіти. Констатується, що в контексті глобалізації світових відносин, проходять процеси інтернаціоналізації вищої освіти, які потребують систематичної інтеграції міжнародної складової в освітню, наукову та громадську діяльність вищих навчальних закладів. Розвиток міжнародних зв'язків відіграє істотну роль не лише як інструмент інтеграції українських вузів в міжнародний освітній простір, але і як чинник, що сприяє формуванню якісно нових трудових ресурсів, здатних зайняти гідне місце на вітчизняному та світовому ринках праці.

Питання щодо проблем міжнародного співробітництва в галузі вищої освіти, підвищення її ефективності та якості порушувалися в працях вітчизняних дослідників, які висвітлювали та аналізували освітні модернізаційні процеси в умовах входження України в світовий освітній простір, вказували на необхідність тісної міжнародної співпраці в галузі вищої освіти. Але проблема висвітлення тенденцій інтернаціоналізації вищої освіти, визначення перспективних форм розвитку міжнародних зв'язків у сфері освіти потребує подальших досліджень.

Зроблено висновок, що перспективними формами розвитку міжнародних зв'язків в сфері вищої освіти є: співпраця з міжнародними організаціями та навчальними закладами, дипломатичними представництвами; участь студентів і співробітників в програмах академічної мобільності; реалізація програм подвійних дипломів; надання освітніх послуг іноземним громадянам; запровадження курсів, які викладаються англійською мовою; міжнародний обмін лекторів і викладачів. Зазначено, що міжнародний вектор залишається важливим напрямом освітньої та наукової діяльності українських вишів. Участь вітчизняних вищих навчальних закладів у освітньо-наукових програмах, інтернаціоналізація освіти, є позитивним явищем, оскільки сприяє побудові конкурентоспроможної освітньої та наукової системи в Україні.

Ключові слова: вища освіта, інтернаціоналізація освіти, міжнародні зв'язки, українські ВНЗ, академічна мобільність, програми подвійних дипломів, освітні послуги, обмін лекторів та викладачів.

У контексті глобалізації світових відносин проходять процеси інтернаціоналізації вищої освіти, які потребують систематичної інтеграції міжнародної складової в освітню, наукову та громадську діяльність вищих навчальних закладів. Розвиток міжнародних зв'язків відіграє істотну роль не лише як інструмент інтеграції українських вузів в міжнародний освітній простір, але і як чинник, що

сприяє формуванню якісно нових трудових ресурсів, здатних зайняти гідне місце на вітчизняному та світовому ринках праці.

Питання щодо проблем міжнародного співробітництва в галузі вищої освіти, підвищення її ефективності та якості порушувалися в працях В.Андруценка, М.Згуровського, Л.Барановської, М.Барановського, М.Бондаренка, Г.Шубартовського, Л.Жулевої, Д.Мацкевіча, Т.Антонюк та інших. Зазначені автори висвітлювали та аналізували освітні модернізаційні процеси в умовах входження України в світовий освітній простір, вказували на необхідність тісної міжнародної співпраці в галузі вищої освіти. Мета статті – висвітлити тенденції інтернаціоналізації вищої освіти, дати характеристику перспективних форм розвитку міжнародних зв'язків у сфері освіти, показати необхідність мобільності освітніх послуг в умовах реформування системи вищої освіти в Україні.

Розбудова міжнародної співпраці ВНЗ України відбувається на тлі зростаючої загальної активності в цій сфері. Провідні українські виші підтримують зв'язки із посольствами іноземних держав, міжнародними установами, фірмами та фондами. Одним з лідерів серед вітчизняних ВНЗ в царині міжнародної співпраці є Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”, який активно співпрацював з посольствами США, Канади, Бразилії, Аргентини, Німеччини, Франції, Польщі, Росії, Японії, Китаю та ін. Лише на рівні університету з цими країнами було здійснено 118 переговорів, зустрічей, заходів. У 2013 році, порівняно з 1999 роком, кількість міжнародних заходів збільшилась у 8 разів. КПП представляв Україну в 38 країнах, а в університеті побували делегації з 43 країн світу. Провідну роль у західному регіоні України відіграє Львівський національний університет, який у рамках двосторонніх партнерських угод із зарубіжними освітніми та науковими закладами співпрацює з 98 партнерами з 34 країн світу [1].

Для більшості розвинених країн міжнародна мобільність вчених, студентів, висококваліфікованих фахівців залишається важливим питанням освітньої та науково-технічної політики. Важливою формою міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти є участь студентів і співробітників університетів в програмах академічної мобільності. Це обумовлено нестачею кадрів у пріоритетних сферах діяльності. У 2004 р. ЄС започаткував освітню програму Еразмус Мундус (Erasmus Mundus), спрямовану на активізацію міжнародної співпраці та підвищення мобільності студентів, викладачів, науковців європейських університетів та вищих навчальних закладів третіх країн на всіх континентах. У рамках цієї програми студенти старших курсів і науковці з України, Молдови та Білорусі можуть отримувати стипендії від Європейського Союзу для продовження свого навчання або проведення наукових досліджень у країнах ЄС.

Актуальною для українських університетів є участь у проєкті в рамках програми ЄС Еразмус Мундус EMINENCE, яка передбачає інтеграцію сусідніх східноєвропейських регіонів через співробітництво у вищій освіті.

Країни ЄС, з якими найбільше співпрацює Україна, мають намір і далі підтримувати академічну мобільність через програми Еразмус Мундус і планують, що

до 2020 року 20% європейських студентів будуть проходити частину навчання або стажування за кордоном. У 2013 р. в Україні для навчання за магістерськими програмами Еразмус Мундус було відібрано 87 студентів. З шести країн Східного сусідства українські студенти отримали більше 50% стипендій. Ще 7 чоловік навчатимуться за докторськими програмами (PhD). У 2013 р. у результаті конкурсу програми Еразмус Мундус студенти Національного університету “Києво-Могилянська академія”, Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”, Київського, Львівського та Дніпропетровського національних університетів та інших навчальних закладів України отримали можливість навчатися в Німеччині, Нідерландах, Бельгії, Франції, Великобританії та інших країнах ЄС [2]. Європейська програма інтернаціоналізації вищої освіти знайшла своє продовження в програмі “Еразмус для всіх”, яка стартувала в 2014 р.

Українські ВНЗ беруть участь у Трансєвропейській програмі мобільності для навчання в університетах ТЕМПУС (TEMPUS), спрямованій на вдосконалення вищої освіти, поглиблення взаємозв’язку освіти та науки. Цією програмою встигло скористатися чимало українських закладів вищої освіти. Насамперед, це Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”, Київський, Одеський і Харківський національні університети, Тернопільська академія народного господарства та інші ВНЗ. У контексті виконання програми ТЕМПУС окремим ВНЗ вдалося налагодити продуктивні науково-освітні контакти з колегами з європейських університетів, навчатися сучасному менеджменту дослідницькими та освітніми проектами, перейняти вкрай потрібний досвід управлінської діяльності у сфері освіти і науки [3]. Так, у Національному технічному університеті України “Київський політехнічний інститут” після реалізації (через перші проекти ТЕМПУС) інституціональних змін на рівні університету, процеси модернізації сфокусовано на змісті навчального процесу. Це завдання вирішується факультетами, інститутами, які відчули потребу в проектах ТЕМПУС (серед 29 заявок, поданих від університету в 2013 р., більшість складала заявки за фаховими напрямками від підрозділів, причому 6 з них виграли). У 2014 р. університет є учасником 10 проектів за програмою ТЕМПУС, що є найкращим результатом серед університетів України, та трьох проектів за програмою EURASIA [4].

Активним учасником європейських проектів за програмою ТЕМПУС є Київський міжнародний університет, який отримав фінансування Європейської комісії на виконання 6 проектів [5].

У контексті європейської інтеграції України велике значення в системі міжнародних зв’язків вітчизняних ВНЗ та політичних і освітніх структур Європи відіграє програма “Жан Моне” – Розуміння Європейської Інтеграції (Jean Monnet Programme – Understanding European Integration). Основними цілями діяльності “Жан Моне” є такі: поширення знань про євроінтеграційні процеси, підвищення рівня поінформованості суспільства через заохочення університетів, кафедр, викладачів до викладання дисциплін з європейської інтеграції та проведення досліджень; активізація науково-теоретичних дискусій та громадських обго-

ворень актуальних тем і проблем, осмислення сучасних феноменів європейської інтеграції, інтерпретація її минулого та пошук майбутнього шляхом організації науково-практичних конференцій, публічних дискусій і дебатів; підтримка навчальних та науково-дослідних закладів, асоціацій, мереж, що спеціалізуються на європейських студіях. Активну участь в діяльності Програми імені Жана Моне бере Національний університет “Кієво-Могилянська академія”. З 2010 року, за результатами міжнародного конкурсу, в університеті було відкрито першу в Україні кафедру ім. Жана Моне з права Європейського Союзу. З 2011 року було започатковано Центр ім. Жана Моне з європейських студій [6].

У конкурсі 2013 року за Програмою Жана Моне серед 199 обраних для фінансування проектів – п’ять проектів за участі українських університетів та організацій: Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників; Одеського національного університету ім. І.І.Мечнікова; Міжнародної асоціації інституційних студій, підтримки інформаційної та дослідницької діяльності. Проект “Кафедра Жана Моне” буде реалізований у Національній академії державного управління при Президентові України та Київському національному університеті імені Т.Шевченка [7].

На фінансування програми обміну вченими “Marie Curie”, якою скористалися упродовж 2007–2012 рр. 63 українські інституції і 99 учених, виділено з бюджету Європейського Союзу 4 млн. євро. Основними складовими програми “Marie Curie” є ITN – початкове навчання науковців (44 українські вчені), ІПФ – міжнародна внутрішня стипендія та COFUND – співфінансування регіональних, національних і міжнародних програм (41 вітчизняний науковець) та ін.

В Україні діє програма навчання студентів та стажування аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних закордонних вищих навчальних закладах. Проте, за цією програмою у 2012 році за кордон направлено лише 353 особи, з них: 180 студентів, 73 аспіранта та 100 науково-педагогічних працівників [8]. Водночас, за стипендіальною програмою Бразилії “Наука без кордонів”, започаткованою у 2011 році, планується до 2014 р. відправити 75 тис. студентів у країні університети світу [9].

Крім запровадження програм мобільності студентів, аспірантів та викладачів треба вживати заходів для спрощення системи нострифікації, яка успадкована від радянських часів і не стимулює бажання української молоді отримати диплом іноземного вишу. Це сприятиме поступовій інтеграції вітчизняної освітньої та наукової системи до світової. У Європі існує спектр угод про взаємне визнання дипломів. В Україні тільки близько 30 угод із різними країнами, тоді як вона могла б мати 100 [10].

Для підвищення рейтингу вітчизняних ВНЗ, і відповідно, розширення міжнародних зв’язків, велике значення має об’єктивна оцінка якості вищої освіти. Для запровадження міжнародної експертизи і акредитації спеціальностей передові українські університети розпочали контакти з європейськими агенціями гарантування якості вищої освіти: з Європейською асоціацією гарантій якості вищої освіти ENQA, з Мережею агентств гарантій якості вищої освіти Центральної

та Східної Європи CEENQA, з Міжнародною організацією інженерної педагогіки IGIP. Міжнародна експертиза спеціальностей вітчизняних ВНЗ і їхня подальша акредитація – це складний і достатньо витратний процес, досвіду якого університетам України ще бракує. Але розпочинати цей процес дуже важливо.

Перед університетами стоїть завдання підготувати випускника, здатного працювати в умовах професійної мобільності та міграції трудових ресурсів. Наприклад, Європейський Союз розглядає питання про стандартні мінімальні вимоги до освіти у зв'язку з мобільністю робочої сили. Відповідно до цього багато вузів переглядають свої навчальні плани. Велике значення в контексті міжнародних відносин у сфері вищої освіти має практика отримання спільних дипломів. Можливість отримання подвійних дипломів відкриває для студентів нові можливості майбутнього працевлаштування, розширює коло отриманої у процесі навчання інформації, сприяє мовному стажуванню.

Європейський проект INTERUV сфокусований на підтримці створення програм спільних дипломів серед ВНЗ ЄС та регіонів – сусідів ЄС. Потрібно налагодити та розвивати пряму співпрацю українських та закордонних університетів, зокрема у напрямі пропагування навчання іноземців в Україні за сумісними навчальними програмами, які передбачають видачу подвійних дипломів. Так, програма подвійних дипломів діє в Національному технічному університеті України “Київський політехнічний інститут” з провідними німецькими, французькими, американськими та турецькими ВНЗ. Зазначена програма стала показником рівня підготовки студентів університету, які добре зарекомендували себе, навчаючись у європейських вишах [11]. У 2013 році за 11 програмами типу “Подвійний диплом” з університетами Німеччини, Франції, Кореї, Болгарії, Бразилії, Чехії, Греції, Словаччини 67 студентів КПІ виїжджали на навчання. Львівський національний університет імені Івана Франка має 9 угод, укладених з зарубіжними університетами на навчання студентів за програмою “Подвійний диплом” [12]. Активно працюють у цьому напрямі й інші університети.

В українській освітній системі треба задіяти інструменти, завдяки яким Європа забезпечує гармонізацію своєї освіти, тобто слід повністю ввести провідник трансферу кредитів, кожен студент має отримати європейський додаток до диплома. З 2012 року такі інструменти гармонізації національної вищої освіти відповідно до європейської, як Національна рамка кваліфікацій та додаток до диплома європейського зразка, Україна почала активно впроваджувати [13].

Розвиток економіки, отримання значних коштів є основною мотивацією інтернаціоналізації освіти. Наприклад, внесок експорту освітніх послуг в економіку Австралії у 2010 р. становив 19,1 млрд. доларів США на рік [14]. Міжнародна освіта сприяє підготовці конкурентоспроможної робочої сили, “циркуляції мізків”, допомагає залучити іноземні інвестиції.

У європейських країнах створено спеціалізовані служби сприяння експорту освітніх послуг та академічному обміну викладачів та студентів, такі як французькі “EduFrance”, “Egide” чи німецька DAAD (Deutscher Akademischer Austausch Dienst). Так, DAAD планує запрошувати ще більше студентів з-за кордону. До 2020 року

понад 350-ти тисячам молодих іноземців запропонують можливість навчатися в Німеччині. У 1998 році укладено Меморандум про співпрацю між Міністерством освіти і науки України і Німецькою службою академічних обмінів, що передбачав створення представництва DAAD у м. Києві. Україна бере активну участь у програмах DAAD, однієї з найбільших у світі організацій у галузі освіти, що забезпечує мобільність студентів, аспірантів і викладачів, і надає можливість талановитій молоді усього світу пройти наукове стажування або підвищити кваліфікацію у Німеччині. Значну увагу DAAD приділяє підтримці міжвузівського партнерства: якщо між українським та німецьким ВНЗ існує офіційна угода про партнерство, то вона може бути фінансово підтримана з боку DAAD. На кошти DAAD ВНЗ можуть фінансувати, наприклад, обмін науковцями та студентами або спільні проекти [15].

В українських ВНЗ є достатній потенціал для боротьби за частку ринку освітніх послуг. За даними міністерства освіти і науки України (МОНУ), у вишах України здобувають освіту 60 тисяч студентів з 146 країн світу. Нині освітній потенціал України дав їй змогу увійти у топ-10 країн-лідерів у галузі міжнародної освіти, а за ступенем інтернаціоналізації ВНЗ – до 5 країн-лідерів у світовій системі міжнародної освіти. Фінансові надходження від іноземних студентів, які сприяють розвитку української економіки, склали у 2012/2013 рр. до 4,3 млрд. грн. [16]. Українські виши могли б пропонувати іноземцям, в тому числі і європейській молоді (в Україні навчається 4 тисячі студентів з Європейського союзу), вивчення фундаментальних дисциплін, оскільки наші фізико-математична та хімічна школи визнані у всьому світі. Крім стаціонарної освіти провідні українські ВНЗ можуть надавати послуги дистанційної вищої освіти. Однак, є певні проблеми щодо створення спільного розуміння суті дистанційного навчання між українськими та зарубіжними університетами.

Міжнародні експерти зазначають, що одним з недоліків інтернаціоналізації вищої освіти в Україні є незначна кількість курсів, які викладаються англійською мовою. Одним з лідерів в Україні щодо впровадження англійської є НаУКМА. Керівництво ВНЗ продовжує стратегію щодо двомовності НаУКМА у викладанні та визначення тих пріоритетних спеціальностей, на яких буде передбачено 20–30% викладання англійською мовою серед загального обсягу курсів. Англійське викладання у НаУКМА є основним компонентом забезпечення функціонування двосторонніх академічних обмінів з іноземними університетами, а отже й залучення іноземних студентів до навчання у НаУКМА. Навчання іноземних студентів сприяє досягненню визнання світовою спільнотою через існування міжнародного алуміні і утримання певного необхідного статусу “міжнародності”, а також є підставою для міжнародного співробітництва в перспективі [17].

Таким чином, перспективними формами розвитку міжнародних зв'язків у сфері вищої освіти є: співпраця з міжнародними організаціями та навчальними закладами, дипломатичними представництвами; участь студентів і співробітників в програмах академічної мобільності; реалізація програм подвійних дипломів; надання освітніх послуг іноземним громадянам; запровадження

курсів, які викладаються англійською мовою; міжнародний обмін лекторів і викладачів.

Отже, міжнародний вектор залишається важливим напрямом освітньої та наукової діяльності українських вишів. Участь вітчизняних вищих навчальних закладів у освітньо-наукових програмах, інтернаціоналізація освіти, є позитивним явищем, оскільки сприяє побудові конкурентоспроможної освітньої та наукової системи в Україні.

Список використаних джерел і літератури

1. Зі звіту проректора С.І.Сидоренка на Вченій раді НТУУ “КПІ” 10.02.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://icd.kpi.ua/?p=535>; Міжнародна співпраця. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lnu.edu.ua/intrels/index.php?lang=ua&id=collaboration>.
2. Українці були обрані для навчання в Європі за програмою Еразмус Мундус [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universityetiv-ta-studentiv/erazmus-mundus-2009-2013/975-94-ukrajinci-buli-obrani-dla-navchanna-v-jevropi-za-programoju-jezazmus-mundus.html>.
3. Звіт Ректора Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова Андрущенка Віктора Петровича за 2003–2010 роки. – К., 2010. – 184 с.
4. Зі звіту проректора С.І.Сидоренка на Вченій раді НТУУ “КПІ” 10.02.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icd.kpi.ua/?page_id=76.
5. Міжнародна діяльність Київського міжнародного Університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kymu.edu.ua/international-activities.html>.
6. Центр ім. Жана Моне з європейських студій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jmce.ukma.kiev.ua/uk/about>.
7. Вітання переможцям – учасникам програми Жана Моне [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tempus.org.ua/uk/osvitni-programy-es-dlja-universityetiv-ta-studentiv/programma-zhan-mone/1004-vitanna-peremozhcam-uchasnikam-programi-zhana-mone.html>.
8. Виступ Міністра освіти і науки України Табачника Дмитра Володимировича на загальних зборах НАПН України 4 квітня 2013 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/.../vystup_Ministra_NAPN_04042013.doc.
9. Иностранные студенты меняют свои предпочтения [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eduabroad.ru/journal/universityworldnews/1>
10. Портрет студента // Статті з питань освіти // Освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/1256.html>.
11. Наше головне завдання – це підготовка фахівців на рівні світових стандартів – Ю. Якименко. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nagolos.com.ua/ua/news/22059-nashe-golovne-zavdannya—tse-pidgotovka-fahivtsiv-na-rivni-svitovih-standartiv—yu.-yakimenko>
12. Міжнародна співпраця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lnu.edu.ua/intrels/index.php?lang=ua&id=collaboration>
13. Історія успіху // Освіта України. – 2012. – № 25, 18 червня; Табачник, Д. Цього року вперше видано наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, за яким усі ВНЗ зобов’язані видати додаток до диплома європейського зразка / Д. Та-

бачник // Освіта України. – 2012. – № 23, 4 червня.

14. Пасько, Н. А. Історія, сьогодення та перспективи міжнародної освіти Австралії в контексті світового освітнього ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.archive.nbu.gov.ua/portal/soc...3/140.pdf>

15. Співпраця з Німецькою службою академічних обмінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/ua/activity/71/_v_galuzi_osviti/spivpr_nimeck_sl11/

16. Дмитро Табачник: Майже на кожному засіданні уряд розглядає питання освіти та науки. Інтерв'ю Міністра освіти і науки для спеціального випуску газети “Урядовий кур’єр” від 29 серпня 2013 року № 155 (5041).

17. Грант випускників “За кращий англomовний курс” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://alumni.ukma.kiev.ua/Grant.html>.

Vitaly Lozovyi

Perspective forms of development of international relations for Ukrainian higher educational institutions

In the context of the processes of internationalization of higher education the article characterizes perspective forms of development of international relations in educational sphere. The paper underlines the necessity of mobility of educational services in against the background of reforms in higher education.

The article identifies that in the context of globalization higher education become internationalized, and these processes need systematic integration of the international component to the educational, scientific and public activities of higher education institutions. The development of international relations plays an essential role not only as a tool for integration of Ukrainian universities into the international educational space, but also as a factor contributing to the formation of a totally new labor force, capable to take a decent place in the domestic and international labor markets.

The problems of international cooperation in the field of higher education, increase its efficiency and quality have been discussed in the works of Ukrainian researchers who highlighted and analyzed educational modernization processes in the conditions of Ukraine’s entry into the world educational space, pointed to the need for close international cooperation in the field of higher education. But the problem of outlining tendencies of internationalization of higher education, identification of promising forms of development of international relations in education requires further research.

The article concludes that prospective forms of development of international relations in the sphere of higher education are as follows: cooperation with international organizations and educational institutions, diplomatic missions; students and staff participation in the programs of academic mobility; implementation of the dual degree program; providing educational services for foreign citizens; introduction of English-speaking courses; international exchange of lecturers and teachers.

Keywords: *Higher education, internationalization of education, international relations, Ukrainian universities, academic mobility, double degree programs, educational services, exchange of lecturers and tutors.*

В.С.Лозовый

Перспективные формы развития международных связей украинских высших учебных заведений

В статье, в контексте процессов интернационализации высшего образования, дана характеристика перспективных форм развития международных связей в образовательной сфере. Указана необходимость мобильности образовательных услуг в условиях реформирования системы высшего образования. Констатируется, что в контексте глобализации мировых отношений, проходят процессы интернационализации высшего образования, которые нуждаются в систематической интеграции международной составляющей в образовательную, научную и общественную деятельность высших учебных заведений. Развитие международных связей играет существенную роль не только как инструмент интеграции украинских вузов в международное образовательное пространство, но и как фактор, способствующий формированию качественно новых трудовых ресурсов, способных занять достойное место на отечественном и мировом рынках труда.

Вопросы по проблемам международного сотрудничества в области высшего образования, повышение его эффективности и качества затрагивались в трудах отечественных исследователей, которые освещали и анализировали образовательные модернизационные процессы в условиях вхождения Украины в мировое образовательное пространство, указывали на необходимость тесного международного сотрудничества в области высшего образования. Но проблема освещения тенденций интернационализации высшего образования, определение перспективных форм развития международных связей в сфере образования требует дальнейших исследований.

Сделан вывод, что перспективными формами развития международных связей в сфере высшего образования являются: сотрудничество с международными организациями и учебными заведениями, дипломатическими представительствами; участие студентов и сотрудников в программах академической мобильности; реализация программ двойных дипломов; предоставление образовательных услуг иностранным гражданам; введение курсов, которые преподаются на английском языке; международный обмен лекторов и преподавателей. Отмечено, что международный вектор остается важным направлением образовательной и научной деятельности украинских вузов. Участие отечественных высших учебных заведений в образовательно-научных программах, интернационализация образования, является положительным явлением, поскольку способствует построению конкурентоспособной образовательной и научной системы в Украине.

Ключевые слова: *высшее образование, интернационализация образования, международные связи, украинские ВУЗы, академическая мобильность, программы двойных дипломов, образовательные услуги, обмен лекторов и преподавателей.*